

Yayın Adı Haber Türk
Referans No 20460772
Renk Renkli

Yayın Tarihi 01.01.2013
Etki Tarafsız
STxCM 81,00

Küpür Sayfa 1
Tiraj 228896
Sayfa 10

**Serpil
YILMAZ**
syilmaz@htgazete.com.tr

Tarih gün gelir...

İnsanlık hazine avcısı olup olmadığına fazla takılmadı, adı tarihe **"şanslı arkeolog"** olarak geçti; Yale Üniversitesi profesörlerinden **Hiram Bingham**'ın...

Genç bir arkeolog olan **Bingham**; varlığı 400 yıldır bilinen efsanevi kayıp İnkâ şehri Vilcabamba'yı aramak için, Latin Amerika ülkesi Peru'nun yüksek platosunda bulunan Cuzco'ya gölgesini bırakan And Dağları'nda, 1911 yılının Temmuz ayında zorlu bir tırmanış gerçekleştirdi...

Yokuş 2 bin 300 metrede düzlüğe kavuştuğunda, Bingham **"nefes kesen"** granit kütlelerin özgün mimari dokusunu koruduğu antik kent kalıntısı Machu Picchu'yu buldu karşısında.

Amerikalı akademisyenin, Perulu köylülerin 1901 yılında keşfettiği Machu Picchu'yu rastlantı eseri değil de, bilerek yola çıktığı iddialarını yabana atmıyorum.

Bingham; 200'den fazla taş yapının toplam 3000 basamaklı merdivenlerle birbirine bağlandığı, teraslarında yüzlerce patates ve mısır çeşidinin yetiştirildiği, daha da önemlisi gümüş ve altın işçiliğinin yaygın olduğu bu **"kayıp kente"** sonraları defalarca gitmişti...

Bingham muhtemelen yağmalanacak son eseri de memleketine taşıma görevini yerine getirip National Geographic Society'nin Nisan 1913 sayısını Machu Picchu'ya ithaf ederek, kentin ünlü olmasını sağladı.

Yale Üniversitesi bundan tam 100 yıl sonra, keşfettiği İnkâ tarihini Cuzco'daki San Antonio Abad Üniversitesi'ne iade etmeyi kabul etti.

İSTİLA OLUR

1438-1572 yılları arasında yaşayan İnkâ İmparatorluğu'nun başkenti Cuzco'yu 1532'de istila edip yıkıp yağmalayan İspanyollardan geriye, kendi mimarilerine uygun ferforje balkonlu, avlulu, yeşil pancurlu 2-3 katlı taş yapılar kalmış...

Bunların her biri bugün Machu Picchu'ya akan eden turistlere ev sahipliği yapan butik oteller, satış mağazaları, restoranlar olarak hizmet veriyor.

2011 yılının Temmuz ayında Cuzco'da düzenlenen 100. yıl törenlerini izlemiştim.

Her yer İnkâ müziği ile doluyor, yüzlerce Perulu renkli yerel giysileriyle sokaklarda dans ediyorlardı.

İnkaların torunları, bir asır sonra kutlanan bu özel günü izlemek için aylar öncesinden rezervasyon yaptırıp Cuzco'ya akan turistlere hiç yüz vermiyorlardı. Teatral sokak gösterilerinin sergilendiği meydan öylesine kalabalıktı ki; bırakan fotoğraf çekmeyi, kaldırımlarda ayağına koyacak yer bulmakta zorlanıyordum. **"Bizim ulusal onur günümüz; siz şenlik arıyorsunuz"** der gibiydiler...

İnkâ Tanrısı Pachacutec'e yakarıyorlardı, Cuzco'nun dağında taşında... Gün boyu sürüyordu bu mistik hava... Şaman geleneklerini yaşatan Cuzco'nun prensiplerini anlatıyorlardı: **Yaşıyorum, çalışıyorum, seviyorum...** Yasaklarını da... **Yalan söyleme, çalma, tembel olma...**

YOLDAŞ OLUR

Yeni yılın bu ilk gününde Machu Picchu'yu yazmak nereden aklıma geldi?

Genel Yönetmen **Bülent Öztürk**'ün Bilim İlaç için çıkardığı **"Kayıp Dünyalar Atlası"**nda yer alan İnkâ sayfalarını çevirirken, insan ömrünün **"geçmişini"** anlamak ve **"geleceğini"** inşa etmek arasındaki çizgi olduğunu düşünüyordum. Dün kişisel tarihimin çınarı **Bedia Turan**'ı son yolculuğuna uğurladım... Yaşı kaçtı, kaç oldu bilemedim; aile büyüğümüz olarak geçti ömrü...

Sühehri'nden yola çıkıp içinde çocuklarını büyüttüğü, torunlarını kucaklarına aldığı, komşuları ile kahvesini yudumladığı, 60 yılı aşkın bir süredir yaşamını sürdürdüğü Üsküdar'daki evinde, gözleriyle hayata tutunmaya çalışarak geçiriyordu son yıllarını...

Hemşiresi, can yoldaşı **Takus** hepimizden daha yakın olmuştuk; ne Ermenice, ne Türkçe çareydi dilsiz bedenine, aralarında yeni bir dil icat etmişlerdi. Artık herkes sustu; bir reyan yapıpanda gelecek kokusu...

Nunan yazar **Dido Sotiri**'nin Türkçe baskıda adı **"Benden Selam Söyle Anadolu'ya"** olan, **"Kanlı Topraklar"** adlı kitabının yaprakları düştü aklıma. Bir vakit okursanız, insanın kalbi göğ, edebiliyor mu sorusunun yanıtını bulursunuz o kitapta... Yüzyıllar geçse bile toplumsal hafızanın terk etmediği gibi, insanlığın kalbi de aslı kalıyor toprağında, sevdasında; evinde, ocağında...

Dilerim 2013 yılı kalkanlara umut, gidenlere ışık olur...